

ТАҚРИЗИ МУҚАРРИЗИ РАСМӢ

ба диссертатсияи Абдуллозода Машхура Иброҳим дар мавзуи «Имконияти педагогии оmodасозии донишчӯёни макотиби олий ба фаъолият дар ҷомеаи муосири иттилоотӣ – коммуникатсионӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3.4.3 – Назария ва методикаи таълими информатика (таҳсилоти умумӣ) – шаҳри Бохтар, 2026. - 9 с.

1. Мутобиқати мавзӯ ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Фарҳанги мутаносиби унвончӯ имконият додааст, ки ӯ тибққи шиносномаи ихтисоси 5.3.4.3 – Назария ва методикаи таълими информатика дастгоҳи илмӣ диссертатсияро таҳия намояд, ки он мавқеи дурусти муаллифро нисбати коркарди концепсияи рисола, хусусиятҳои амалигардӣ ва асоснокии натиҷаҳоро инъикос менамояд.

2. Мубрами мавзу таҳқиқ. Таҳқиқоти Абдуллозода Машхура Иброҳим дар мавзуи «Имконияти педагогии оmodасозии донишчӯёни макотиби олий ба фаъолият дар ҷомеаи муосири иттилоотӣ-коммуникатсионӣ» мавзӯҳои мубрами педагогии муосирро ба риштаи таҳлил кашидааст. Ҷараёнҳои муосири дар ҷомеаи иттилоотӣ-коммуникатсионӣ амалишаванда мутобиқшавии мутахассисонро бо суръати баланд ва ҳаҷми калони иттилоот тақозо мекунад, аммо барои оmodасозии ингуна мутахассисон усул, тарзҳо ва малакаҳои махсуси таълимӣ заруранд. Салоҳиятнокии мутахассисони оянда низ бояд ба талаботҳои ин ҷомеа мувофиқат кунанд. Бояд гуфт, ки муаллифи диссертатсия мубрам будани мавзӯи таҳқиқотро дар он дидааст, ки низоми анъанавии оmodакунии мутахассисон на ҳамеша ба суръати ивазшавии технологияҳои муосир мутобиқ аст. Бинобар ин мавзӯи интихобкарда бешубҳа муҳим арзёбӣ шуда, таҳқиқоти бисёрҷанбаро талаб мекунад.

Ба сифати объекти таҳқиқот муаллифи диссертатсия имкониятҳои омодакунии касбии мутахассисони ояндаи мактабҳои олиро ба фаъолият дар ҷомеаи муосири иттилоотӣ-коммуникатсионӣ интихоб кардааст.

Матлаби таҳқиқоти мазкур ташкили шароити педагогӣ ва низоми методии омодагии мутахассисони оянда барои кор дар ҷомеаи иттилоотӣ-коммуникатсионӣ мебошад.

Ба ҳайси ҳадаф муаллифи диссертатсия ба таври назариявӣ асоснок намудан, таҳия намудан ва ба таври озмоиш дар донишгоҳҳо озмудани амсилаи омодагии мутахассисонро интихоб намудааст, ки барои таъмини фаъолияти самарабахш дар ҷомеаи иттилоотӣ-коммуникатсионӣ тайин шудааст.

Мубрамияти мавзӯи интихобкарда дар он қомилан зоҳир мешавад, ки дар даври таҳаввулоти ҳамаҷониба ва инкишофи босуръати ҷомеаи иттилоотӣ-коммуникатсионӣ самти навсозии низоми таҳсилоти олии касбӣ ба вазифаи афзалиятнок мубаддал мегардад.

3. Дар аҷаи навгонии натиҷаҳо дар диссертатсия ва нуктаҳои илмие, ки барои ҳимоя пешниҳод мешаванд. Дар асоси омӯзиш ва таҳлили рисолаи мазкур эҳсос мешавад, ки муаллифи диссертатсия барномаҳои ҳадафманди давлатии рушди соҳаи маорифу таълимро огоҳона ба ҳайси дастури асосӣ қабул намуда, гузариши соҳаи маорифро ба равиши салоҳиятнок ҳамаҷониба дарк намудааст. Ба андешаи ӯ, таҳлили амалияи муосири педагогӣ аз он дарак медиҳад, ки низоми анъанавии омодакунии кадрҳои педагогӣ ба ивазшавии технологияҳои иттилоотӣ ва талаботи бозори меҳнат на ҳамеша мутобиқ амал мекунад. Имкониятҳои педагогии омодакунии мутахассисони оянда ба қору амал дар ҷомеаи иттилоотӣ-коммуникатсионӣ бояд дар доираи равиши низомманд баррасӣ шаванд, зеро ҳуди раванди омодакунии мутахассисони оянда сохтори бисёрҷузъа ва мутаҳаррик дорад ва маҳз

равиши низомманд барои лоихакашӣ ва бо ҳам пайваст намудани тамоми ҷузъҳои раванди таълим имконият медиҳад.

Навгонии кори таҳқиқотии унвонҷӯ дар мавзуи «Имконияти педагогии оmodасозии донишҷӯёни макотиби олий ба фаъолият дар ҷомеаи муосири иттилоотӣ-коммуникатсионӣ» дар асосноккунӣ ва таҳияи низоми яклухти оmodакунии мутахассисони оянда ба кор дар шароити ҷомеаи мураккаб ва босуръат рушдкунандаи иттилоотӣ-коммуникатсионӣ зоҳир мешавад. Таҳияи амсилаи оmodакунӣ дар асоси равиши низомманд, ки ҷузъҳои ҳадафманд, мундариҷавӣ, технологӣ ва меъёриро ба таври мутаносиб муттаҳид кардааст, метавонад ба сифати навгонии илмӣ дар самти мазкур эътироф шавад, чунки дар ташаккули салоҳиятҳои рақамии хатмкунандагони донишгоҳҳои касбии педагогӣ натиҷаҳои самаранок медиҳад. Сатҳҳои муайянкардаи оmodагии донишҷӯён, ки муаллифи кори диссертатсионӣ дар давраи таҳқику озмоиш муайян кардааст, ба низом дароварда шуда, ба таври возеҳу равшан пешниҳод шудаанд.

Дар нуктаҳои ба дифоъ пешниҳодишудаи рисола ба таври пурмаъно моҳияти концепсияи мазкури таҳқиқот дарк карда мешавад. Ба таври умум, концепсия ба қадри кифоя мувофиқ карда шудааст ва эҳди ҷидди ро талаб намекунад. Мазмуни асосии он дар бобҳои диссертатсия густурда шуда, мантиқи ифодагардии маводҳои назариявӣ ва тавсифи таҳқиқоти эмпирикиро муайян кардааст. Мантиқи мазкури таҳқиқот ба дарки мавқеи ишғолкардаи илмии муаллиф ва фаҳмидани ғояи асосие, ки ҳамчун пояи базавии коркарди концепсияи педагогии муаллиф гузошта шудааст имконият медиҳад.

4. Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаҳо ва тавсияҳои дар диссертатсия зикршуда. Боэътимодӣ ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқот, хулосаҳо ва тавсияҳои дар рисола пешниҳод гардида, бо концепсияи илмии педагогӣ, усулҳои назарӣ ва эмперии таҳқиқот, инчунин таҳлили шароит ва

натиҷаҳои корҳои озмоишӣ-таҷрибавӣ, тасдиқи нуктаҳои дар фарзияи таҳқиқот пешниҳод гардида, истифодаи усулҳои таҳқиқоти илмӣ ба вазифаҳои марҳалаҳои асосии таҳқиқот мутобиқ ва таҷрибаи амалии муаллиф таъмин гардидааст.

Натиҷаҳои таҳқиқот бо таъя ба методологияи илмӣ, манбаъҳои гуногуни иттилооти методӣ, педагогӣ, психологӣ, таҳлилу таърифи бисёрсатҳаи мафҳумҳои асосӣ, истифодаи мақсадноки методҳои ҳамдигарро мукамалкунандаи таҳқиқотӣ, таҷрибаи шахсии худӣ муаллиф ҳамчун омӯзгор, ки ба ҳадаф, предмет, вазифа ва мантиқи таҳқиқот мувофиқанд, таъмин карда шуданд.

5. *Ҳаҷм ва сохтори диссертатсия.* Рисола аз муқаддима, се боб, хулосаҳои бобҳо, хулосаи умумӣ ва феҳристи адабиёт иборат аст.

Дар муқаддимаи рисола аз тарафи муҳаққиқ дараҷаи омӯхта шудани мавзӯ, зарурати таҳқиқу баррасии муаммои маводи назар, ҳадаф ва вазифаҳои таҳқиқоти илмӣ, сарчашмаҳо ва равиши анҷоми кори илмӣ, предмет ва объекти таҳқиқ, инчунин матолиби меҳварии барои дифоъ манзуршаванда ба таври возеҳ шарҳу тафсир ёфтаанд.

Бо назардошти нақши назаррас ва моҳияти муҳими муаммои таҳқиқшаванда муаллиф дар рисола дуруст қайд мекунад, ки таҳлил, таҳқиқ ва омӯзиши масъалаи оmodасозии донишҷӯёни донишгоҳҳо ба фаъолият дар ҷомеаи иттилоотӣ-коммуникатсионӣ ва ташаккули онҳо яке аз вазифаҳои умдаи илмӣ-таҳқиқотие мебошад, ки ба муассисаҳои таълимию тарбиявӣ, алаҳхусус, ба муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ рабт дорад.

Дар боби аввали диссертатсия мавзӯи таҳқиқот ба таври ҳамаҷониба баррасӣ шуда, бо таҳлили адабиёти илмӣ пурра гардонида шудааст. Дар диссертатсия масъалаҳои моҳият ва мундариҷаи вазъи ҷомеаи иттилоотии муосир ва талабот ба мутахассисон таҳқиқ шуда, ҳолати оmodасозии

донишҷӯёни донишгоҳҳо ба фаъолият дар ҷомеаи иттилоотӣ-коммуникатсионӣ мавриди таҳлил қарор гирифтааст. Муаллиф таъкид мекунад, ки дар айни замон ба ҷомеа зарурати мутахассиси аз ҷиҳати иҷтимоӣ ва касбӣ фаъол ва масъулиятнок зарур аст, ки дорои сайёю кӯшиш ба рушди касбӣ, мустақилият, қобилияти пайваста такмил додани дониш ва маҳорати касбии худ, дарки худшиносии касбӣ бошад.

Ба таври умум, дар ин фасли таҳқиқот унвонҷӯ дар асоси таҳлили теъдоди васеи адабиётҳои педагогӣ психологӣ доир ба асосҳои методологӣ ва назариявии омодаسازی донишҷӯёни донишгоҳҳо ба фаъолият дар ҷомеаи иттилоотӣ-коммуникатсионӣ тибқи дидгоҳи муосири илмӣ имкон пайдо кардааст, то ки моҳият, хусусиятҳои раванд ва шароитҳои дарёфт ва ташаккули малакаву қобилияти донишҷӯёни донишгоҳҳоро ба фаъолият дар ҷомеаи иттилоотӣ-коммуникатсионӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ҳамчун масъалаи мубрами психологӣ педагогӣ даври имрӯза муайян карда шаванд.

Дар боби дуҷуми диссертатсия таҳқиқи масъалаҳои омодаسازی донишҷӯён ба самтҳои асосии технологияҳои иттилоотӣ-телекоммуникатсионӣ, мундариҷаи технологияи педагогӣ омодаسازی донишҷӯёни ихтисосҳои иттилоотӣ барои кор бо технологияҳои шабакавӣ, ташаккули омодагии донишҷӯён барои кор бо технологияҳои шабакавӣ, низомии педагогӣ «Технологияҳои шабакавӣ», равиши арзишманд ба ҷомеаи иттилоотӣ, меъёрҳои умумии ташкили раванди таълим (принсипҳои таълим), ки дар мактаби оӣ ва амсоли инҳо таваҷҷӯҳи ҳамаҷонибаро додааст. Мундариҷаи технологияи педагогӣ омодаسازی донишҷӯёни ихтисосҳои иттилоотӣ барои кор бо технологияҳои шабакавӣ таҳқиқ шуда, дар доираи он унсурҳо, хусусиятҳо, моҳияту муҳтавои низомии педагогӣ «Технологияҳои шабакавӣ» баррасӣ гардида, равишу принсипҳои дар ин замина татбиқшаванда, мақсаду вазифаҳои низомии педагогӣ баррасӣ шудаанд. Ба

низомии педагоггии мазкур курси махсус ворид карда шудааст, ки мундариҷаи он бо сатҳи имрӯзаи инкишофи технологияҳои шабакавӣ тайин гардидааст.

Дар боби сеюми диссертатсия Абдуллозода М.И. масъалаҳои хусусиятҳои фаъолияти донишҷӯён дар низомии амалиёти шабакавӣ дар доираи омӯзиши «Технологияҳои шабакавӣ», татбиқи технологияи таълим дар мувофиқат бо талаботи муайяншуда дар низомии педагоггии «Технологияҳои шабакавӣ», самаранокии амалисозии технологияи педагогӣ оид ба оmodасозии донишҷӯёни ихтисосҳои иттилоотӣ барои фаъолият дар ҷомеаи иттилоотӣ-коммуникатсионӣ мавриди баррасӣ гардида, вежагиҳои фаъолияти донишҷӯёнро дар доираи омӯзиши «Технологияҳои шабакавӣ» муайян намудааст. Инчунин дар ин боб мо дастовардҳои озмоишии муаллифи диссертатсияро дида метавонем, ки дар зимни озмоиш самаранокии амалисозии технологияи педагогӣ оид ба оmodасозии донишҷӯёни ихтисосҳои иттилоотӣ барои фаъолият дар ҷомеаи иттилоотӣ-коммуникатсионӣ тавассути корҳои озмоишӣ-таҷрибавӣ, озмоишҳои муқарраркунанда ва ташаккулдиҳанда санҷида шудаанд. Умед меравад, ки натиҷаҳои бадастомада дар таҷрибаи амалӣ вобаста ба истифодаи технологияи педагоггии оmodасозии донишҷӯёни ихтисосҳои иттилоотӣ барои фаъолият дар ҷомеаи иттилоотӣ-коммуникатсионӣ мадад хоҳад расонд ва ҳамчун дастурҳои муҳим арзёбӣ мешаванд. Курси таълимии электронии «Технологияҳои шабакавӣ» ҳамчун унсури ҳамгироии таълимӣ-методии донишҷӯёни ихтисосҳои иттилоотӣ барои фаъолият дар ҷомеаи муосири иттилоотӣ-коммуникатсионӣ метавонад як заминаи методии муҳим барои истифода дар таълим истифода шавад.

Дар қисмати хулосаи рисола натиҷаҳо ва хулосаҳои таҳқиқоти гузаронидашуда, тавсияҳои мушаххас ва бозътимод оид ба самаранокии технологияи педагоггии оmodасозии донишҷӯёни ихтисосҳои иттилоотӣ барои фаъолият дар ҷомеаи иттилоотӣ-коммуникатсионӣ ироа гардидаанд.

Натиҷагирӣҳои унвонҷӯ аз он дарак медиҳанд, ки ӯ барои дар амал татбиқ намудани концепсияи илмӣ-назарии хеш дар раванди татбиқи технологияи педагогии омодаسازی донишҷӯёни ихтисосҳои иттилоотӣ барои фаъолият дар ҷомеаи иттилоотӣ-коммуникатсионӣ дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ пешниҳодҳои мушаххас аз таҷриба ва озмоишҳои анҷомдода дар ихтиёр дорад ва он метавонад дар раванди корҳои таълимиву тарбиявӣ барои баланд бардоштани самаранокии сифати омодаسازی донишҷӯёни ихтисосҳои иттилоотӣ барои фаъолият дар ҷомеаи иттилоотӣ-коммуникатсионӣ дар низомии таҳсилоти олии касбӣ саҳми арзишманд гузорад.

6. Аҳамияти илмӣ, амалӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои диссертатсия.
Аҳамияти назариявӣ ва амалии кори диссертатсионии мазкур дар он зоҳир меёбад, ки таҳқиқоти мазкур дар самти асоснокии назария ва рушди ғояи муаммо, муқаррар намудани моҳияти усул ва роҳҳои рушд ва ташаккули омодагии донишҷӯёни ихтисосҳои иттилоотӣ барои фаъолият дар ҷомеаи муосири иттилоотӣ-коммуникатсионӣ дар низомии таҳсилоти олии касбӣ саҳми муайян мегузорад.

7. Нашри натиҷаҳои диссертатсия дар маҷаллаҳои тақризшавандаи илмӣ. Натиҷаи таҳқиқоти диссертатсионии Абдуллозода Машҳура Иброҳим дар 9 мақолаҳои илмӣ, ки дар маҷмӯаҳои корҳои илмӣ, дар маводи конференсияҳои илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ, аз онҳо 6 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Комиссияи олии аттестатсионии Вазорати маориф ва илми Федератсияи Россия ба таъб расидаанд.

8. Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссия. Тартиби таҳияи диссертатсия ва автореферат ба талаботи Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсияҳо барои дарёфти

дараҷаи илмӣ номзади илм мувофиқ буда, автореферати диссертатсия мазмунӣ мухтасари диссертатсияро ифода мекунад.

Автореферат, ки аз диссертатсия бармеояд, ба талаботи Тартиби доданидараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № 267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад.

Дар баробари муваффақиятҳо, ба назари мо, дар диссертатсия баъзе норасоиву камбудӣҳо ба назар мерасанд, аз ҷумла:

1. Дар боби якум мафҳуми ҷомеаи иттилоотӣ тафсири худро ёфтааст, аммо агар муаллиф мухтасар ба таърихи рушди он таваҷҷӯҳ мекард, зербоби мазкур аз ҷиҳати мундариҷа пурра мегардид.

2. Дар диссертатсия мафҳуми технологияҳои шабакавӣ ба таври васеъ истифода шудааст. Лекин дар ҳолати нисбатан васеътар таҳқиқ намудани масъалаҳои ворид шудани технологияҳо ва шабакаҳо мундариҷаи рисола боз ҳам ғанитар мегардонид.

3. Дар баъзе мавридҳо ҳатогҳои имлоӣ, ки дар матни диссертатсия мушоҳида шуданд, ки ислоҳу таҳрирро талаб мекунанд.

Қобили қайд аст, ки норасоҳои ҷузъии дар боло зикр шуда арзиши илмӣ диссертатсияро коста намегардонад ва бартарафкунии онҳо ба қор арзиши зиёдтарро зам мекунад.

Мазмуну мухтасари автореферат бо фишурдаҳои он, ки бо ду забон: тоҷикӣ ва русӣ интишор гардидаанд, мувофиқати комил бо мундариҷаи рисола дошта, моҳияти қорро яққоя бо интишороти муаллиф пурра инъикос мекунанд.

Ҳамин тавр, диссертатсияи Абдуллозода Машҳура Иброҳим дар мавзӯи «Имконияти педагогии оmodасозии донишҷӯёни макотиби олий ба фаъолият дар ҷомеаи муосири иттилоотӣ-коммуникатсионӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3.4.3 – Назария

ва методикаи таълими информатика пешниҳод гардидааст, дар сатҳи баланди илмӣ ба анҷом расида, ба талаботи бандҳои 31, 33, 34 ва 35 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № 267 тасдиқ шудааст, мувофиқ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси номбаршуда мебошад.

Муқарризи расмӣ:

доктори илмҳои педагогӣ,
профессори кафедраи алгебра ва
геометрияи Донишгоҳи
давлатии Бохтар ба номи

Носири Хусрав

Сатторов Абдурасул Эшбекович

26 июни соли 2026.

Суроға: 735140, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Бохтар, кӯчаи Хатлон, бинои 9, хучраи 9,
Тел.: (+992) 987-67-57
E-mail: asattorov50@mail.ru

Имзои д.и.п., профессор А.Э. Сатторовро тасдиқ мекунам:

Сардори шуъбаи кадрҳо ва корҳои махсуси Донишгоҳи давлатии Бохтар
ба номи Носири Хусрав

Исҳоқзода М.М.

Суроғаи муассиса:

735140, шаҳри Бохтар, кӯчаи Айнӣ, 67

Тел.: (+992-83222) 2-54-81

E-mail: bgu-1978@mail.ru

26 июни соли 2026.